

Att anmäla oro

- vem anmäler vilka och
vad leder det till?

Sofia Enell fil dr i socialt arbete

sofia.enell@lnu.se

Institutionen för socialt arbete

Julia, 16 år (14 år vid placering)

Alltså jag hade ju visat soc faktiskt redan från början att jag mådde jättedåligt och att det funkade inte och jag hade ju stuckit hemifrån också men det var ingen som (Sofia: nej) tog tag i det alls liksom. Man hade alla möjligheter att stoppa det, långt innan men man gjorde inte det. /.../ Nej, det är ju så att hade de bara lyssnat och pratat med oss, alltså både med mig och mina föräldrar så hade de nog förstått att det var så illa som det var och jag hade inte behövt flippa ut så totalt som jag gjorde heller. Det hade sparat så mycket tid. Det hade inte behövt gå så långt alls.

Två år efter placering på särskilt ungdomshem

Avslöjat misshandel för

Andel (%) av dem som utsatts
för misshandel av vuxen
(44%)

Jämnårig vän	15
Syskon	13
Förälder/närstående	11
Flickvän/pojkvän	6,3
Socialtjänsten	5,0
Personal (lärare, skolsköterska, kurator)	4,6
Hälso- och sjukvård	3,9
Polis	3,3
BRIS eller liknande	1,6
Personal på ungdomsmottagning	1,6
Vuxen i förning eller liknande	1,2
Annan person	1,5

Internationellt perspektiv på anmälningsplikt

Skyddsmodellen

Anmälningsplikt

Familjestödsmodellen

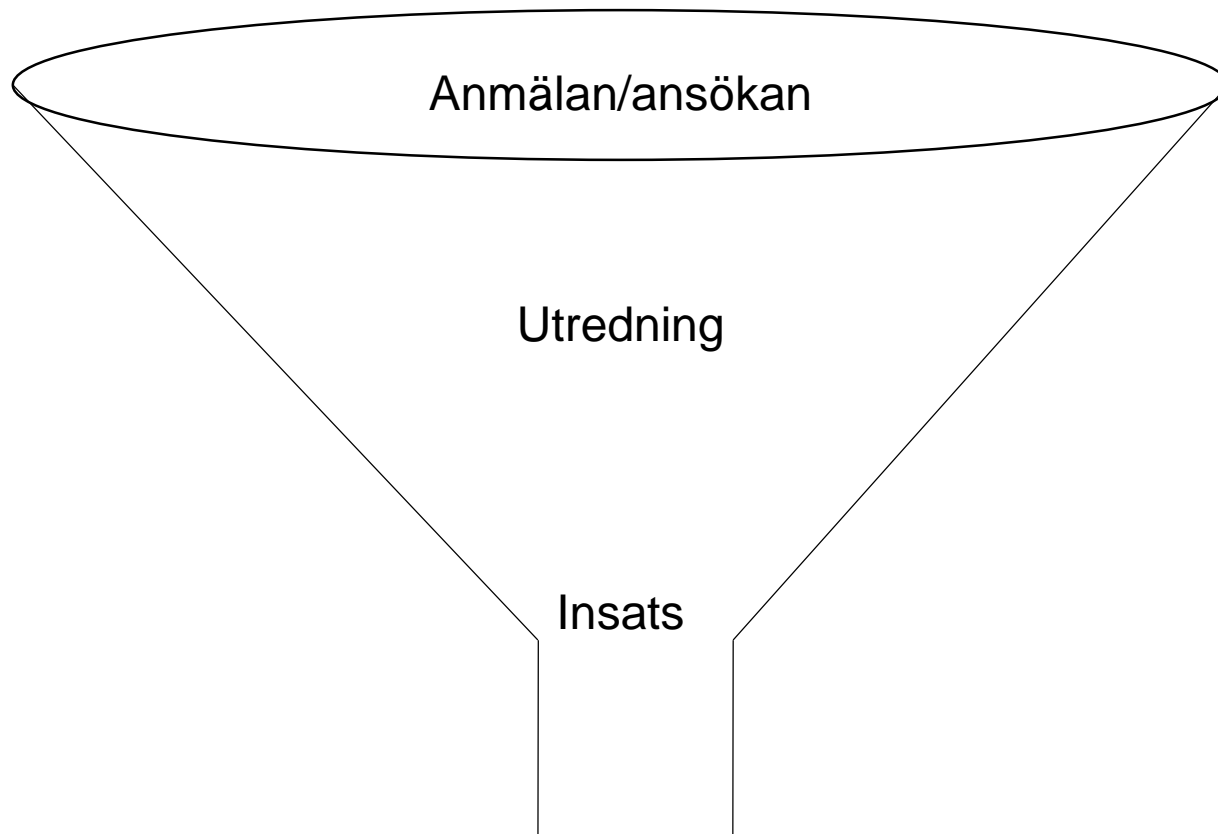
Frivilligt att anmäla

Barnorienterad modell

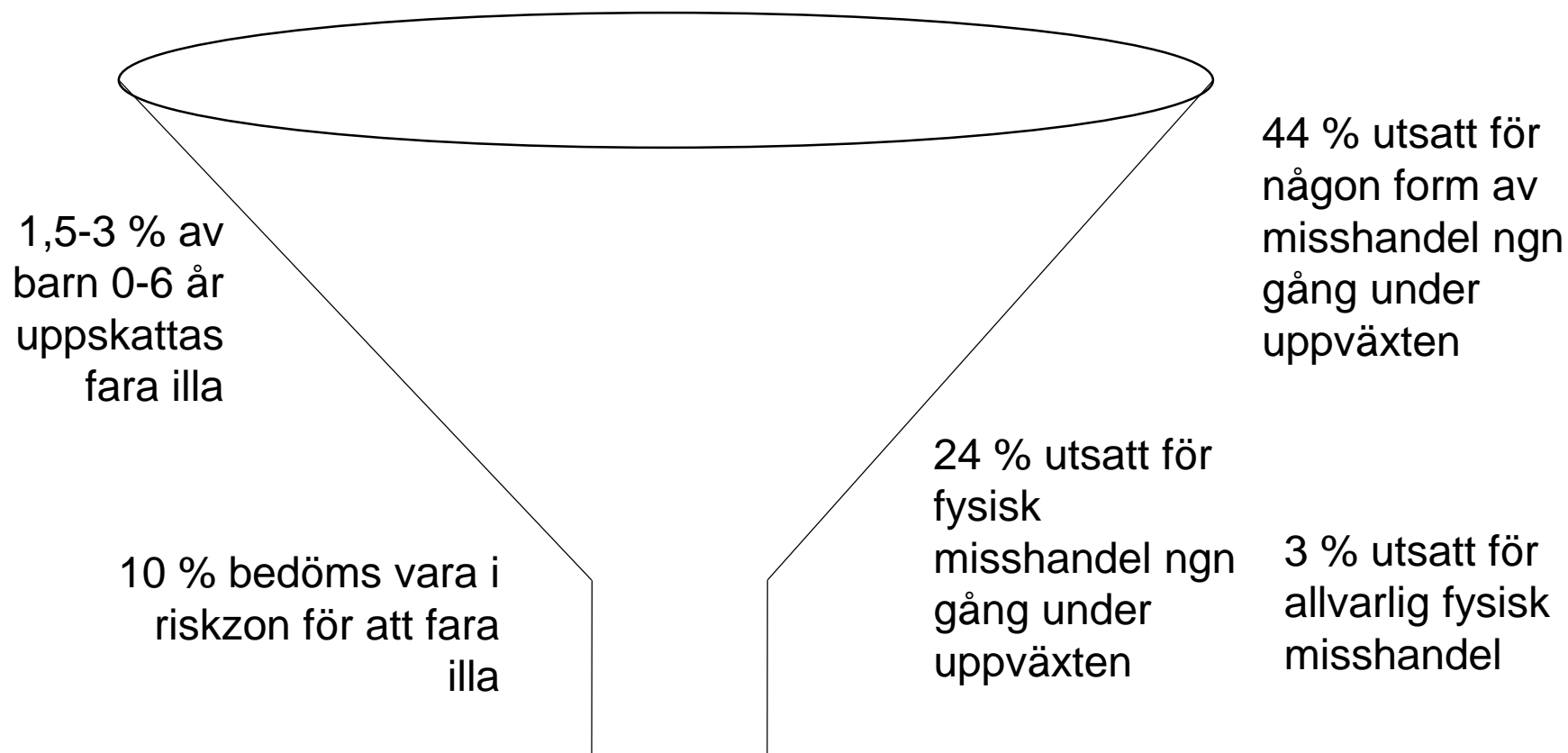
Anmälningsplikt

Saknas empiriskt stöd för att anmälningsplikt är mer effektivt

Barn som misstänks fara illa

Jernbro & Janson (2017)

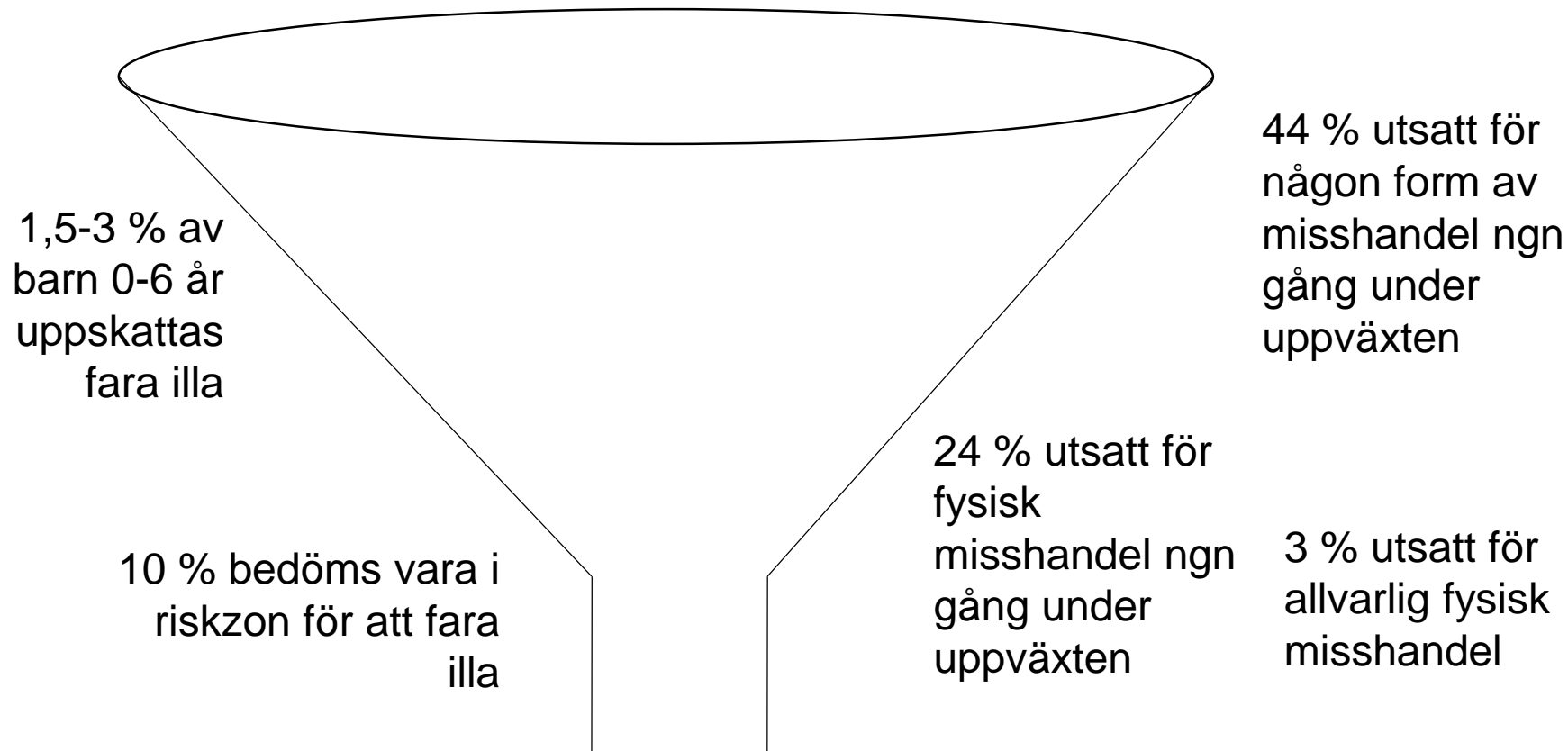
Lagerberg (2001)

Lundén (2004)

Barn som misstänks fara illa

Mellan 10-50 % av de som misstänks
fara illa anmäls till socialtjänsten

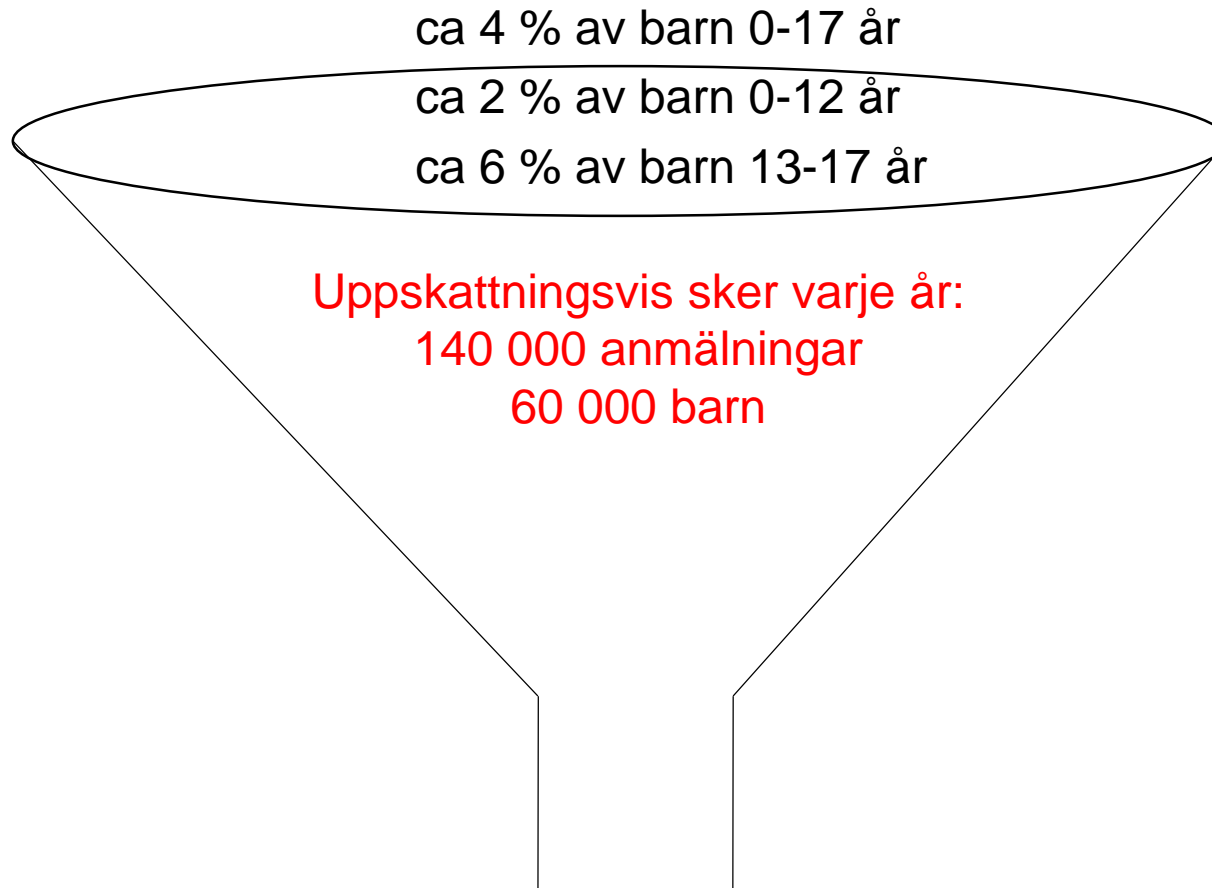
Jernbro & Janson (2017)

Lagerberg (2001)

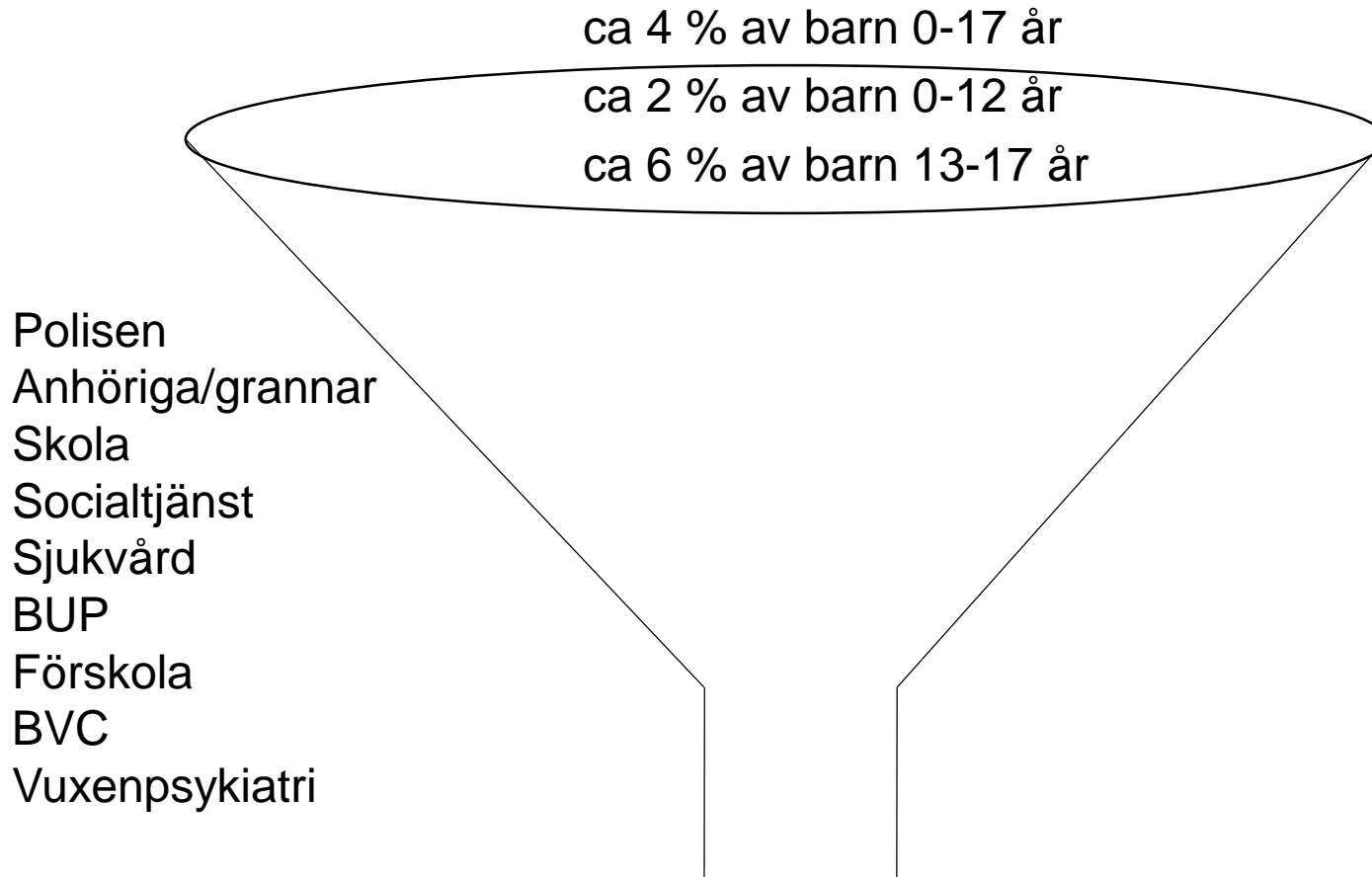
Lundén (2004)

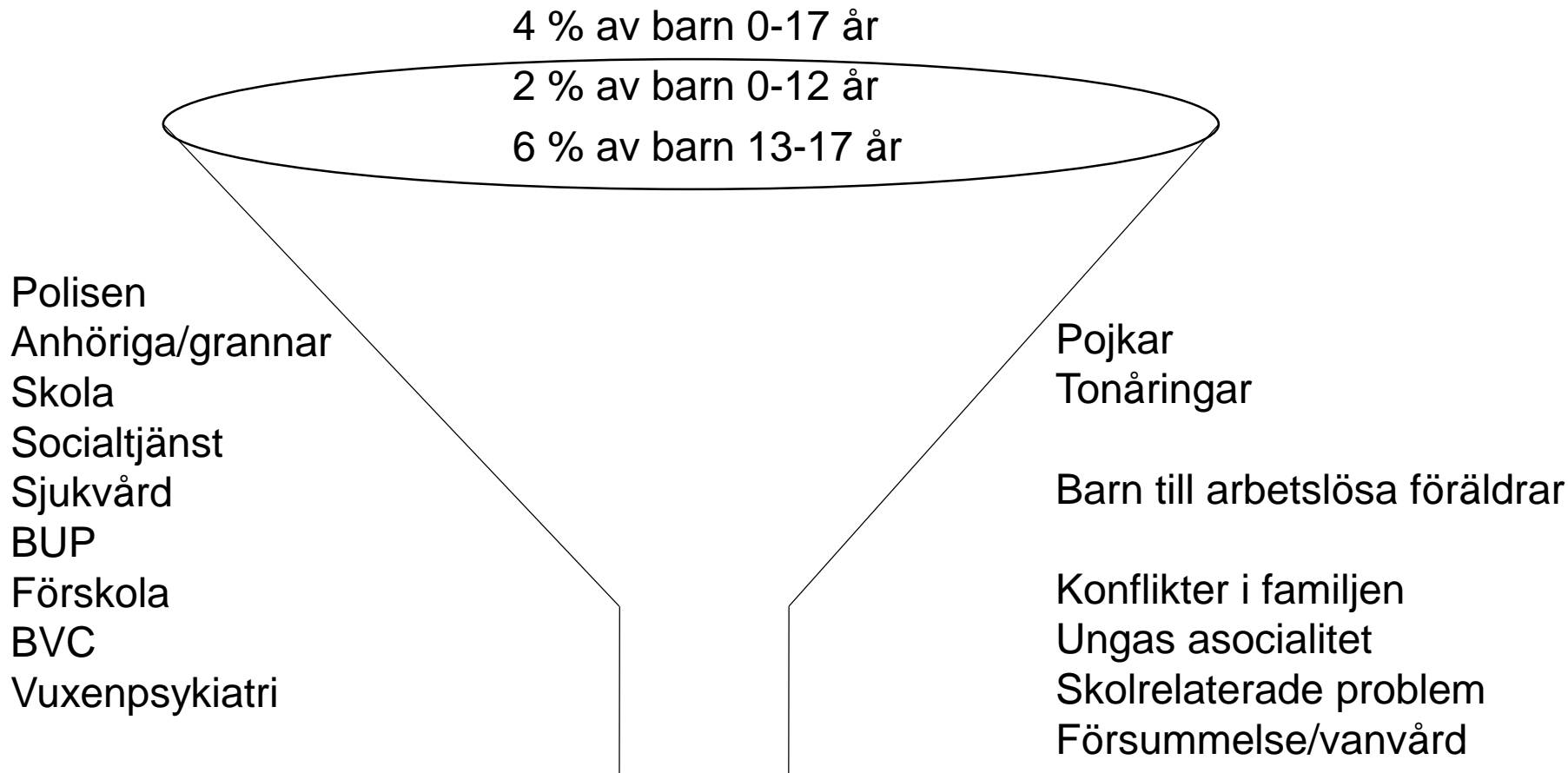
Andel barn som anmäls

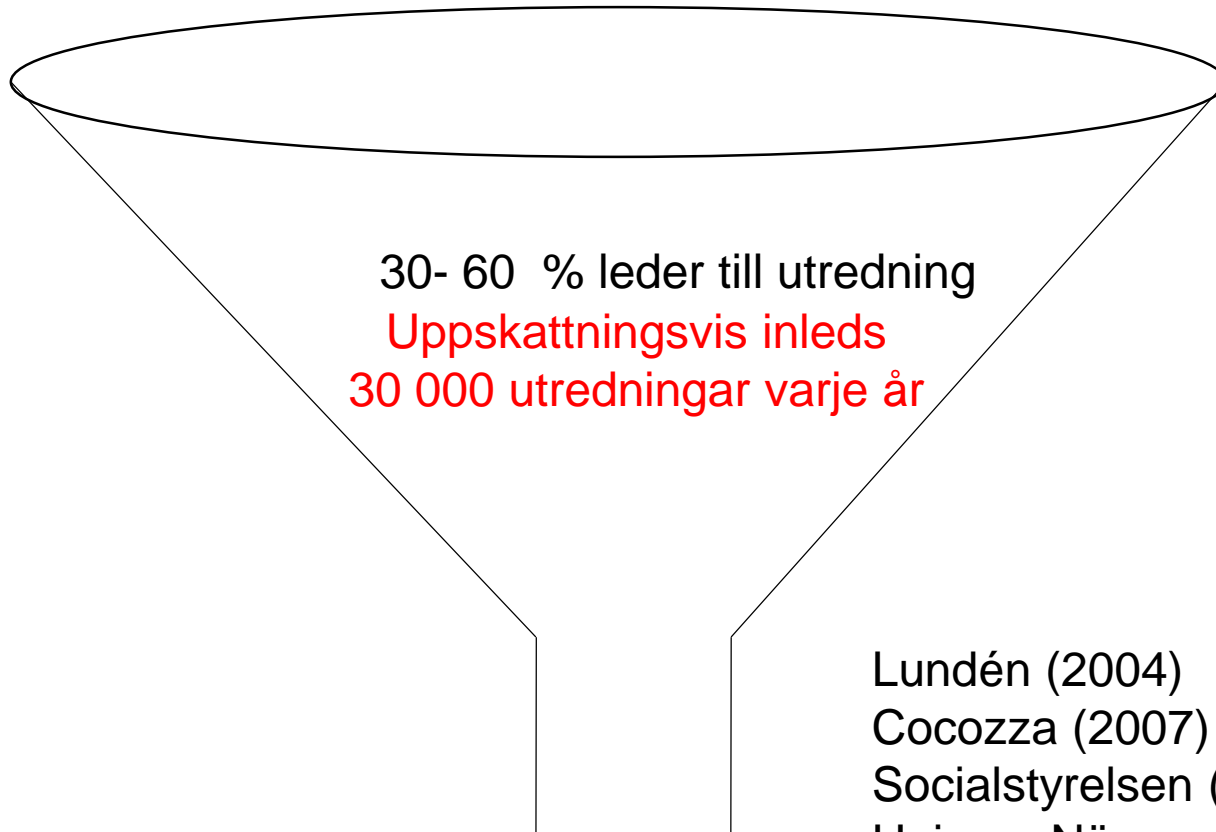
Andel barn som anmäls

Andel barn som anmäls

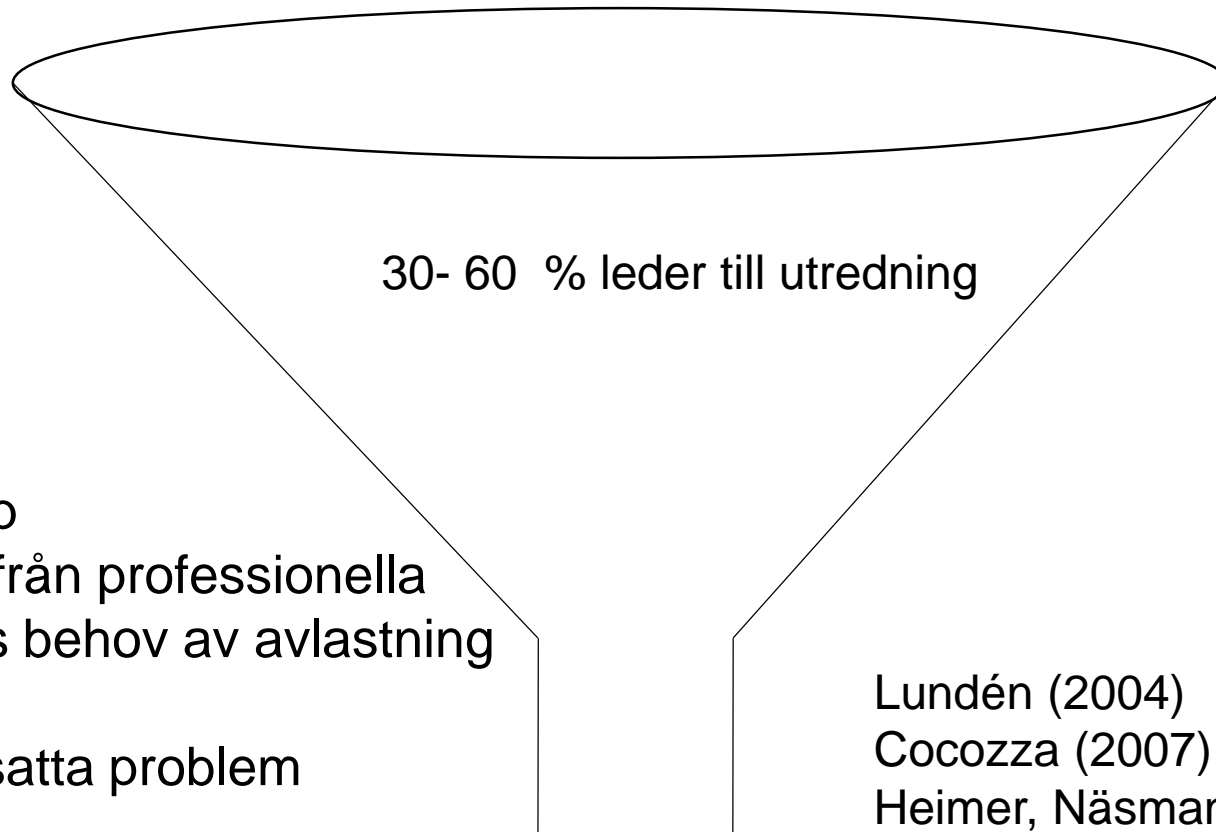
Andel barn som utreds

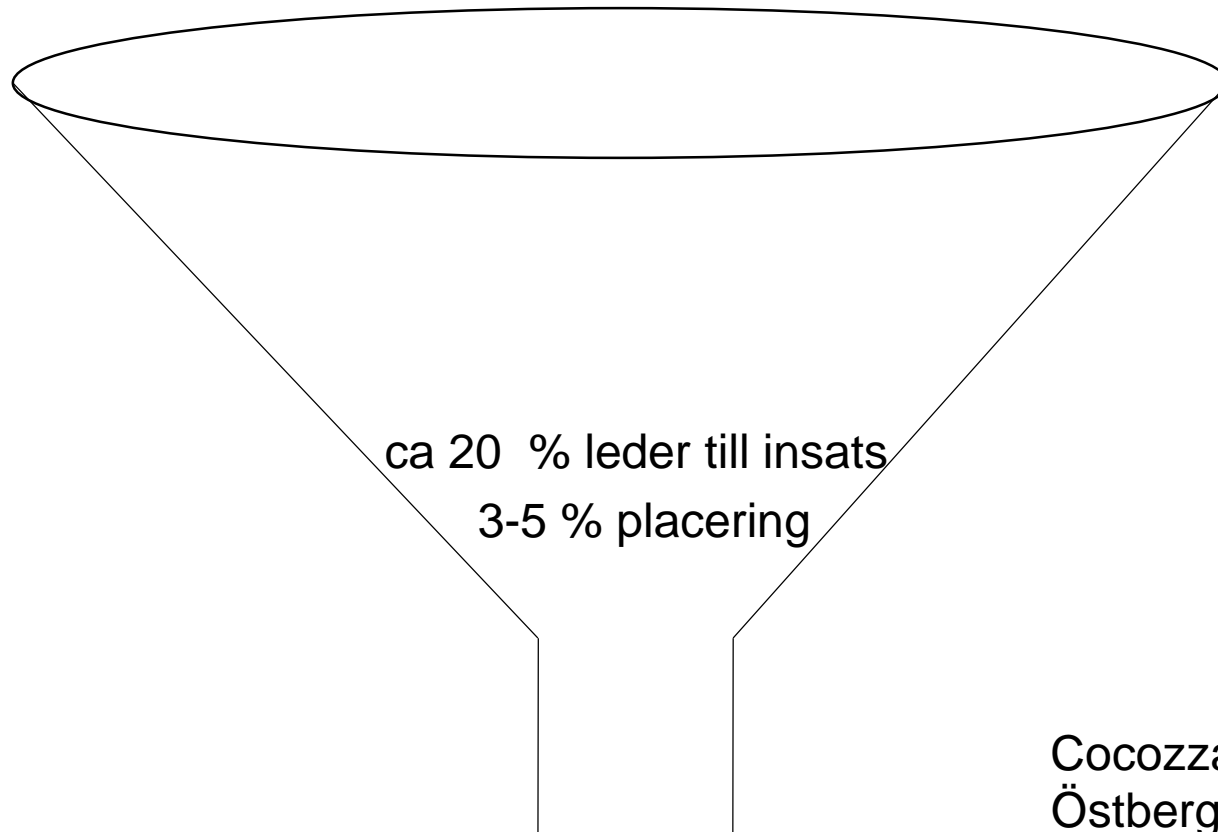
Lundén (2004)
Cocozza (2007) Östberg (2010)
Socialstyrelsen (2012)
Heimer, Näsman & Palme (2017)

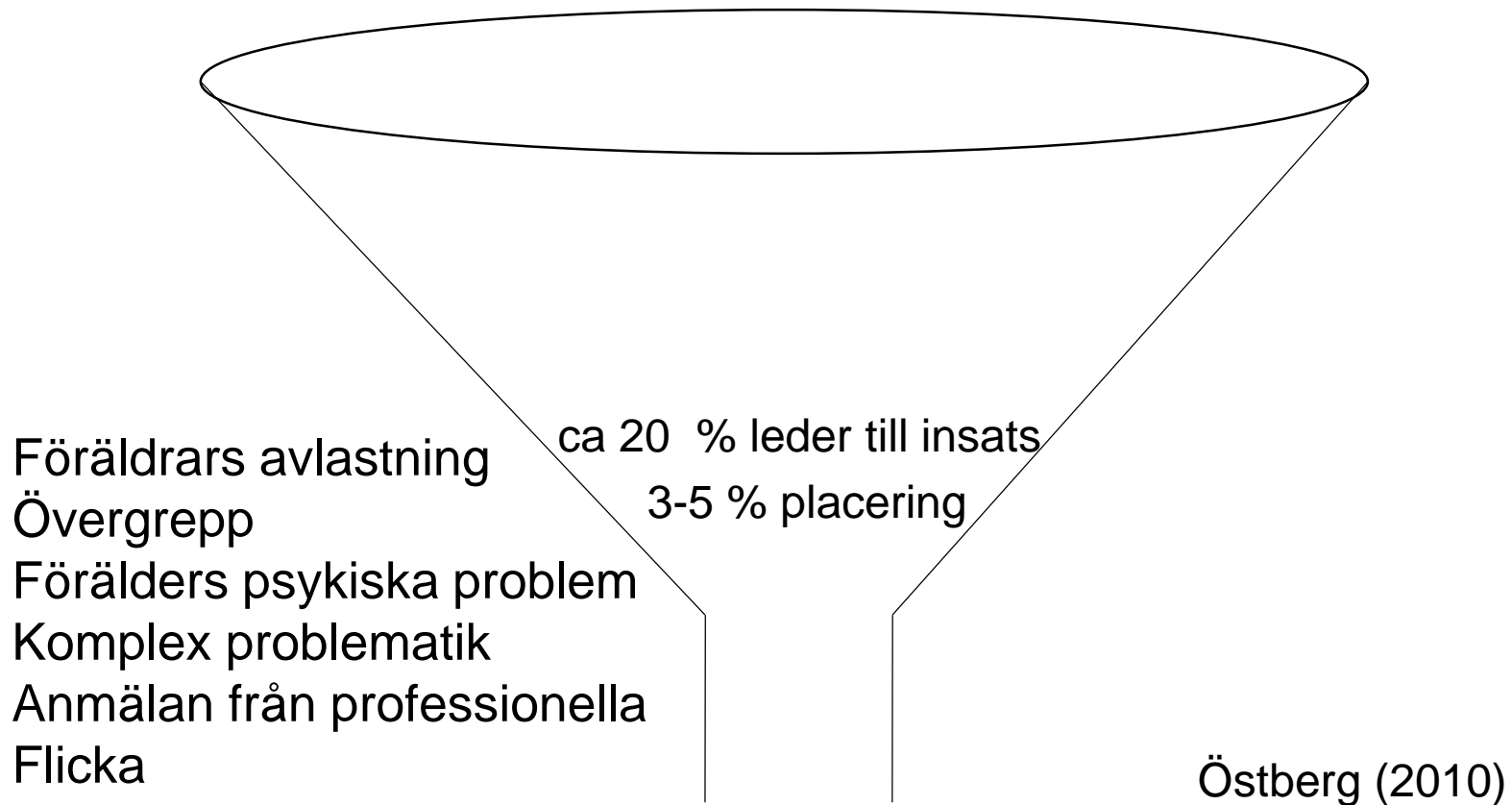
Andel barn som utreds

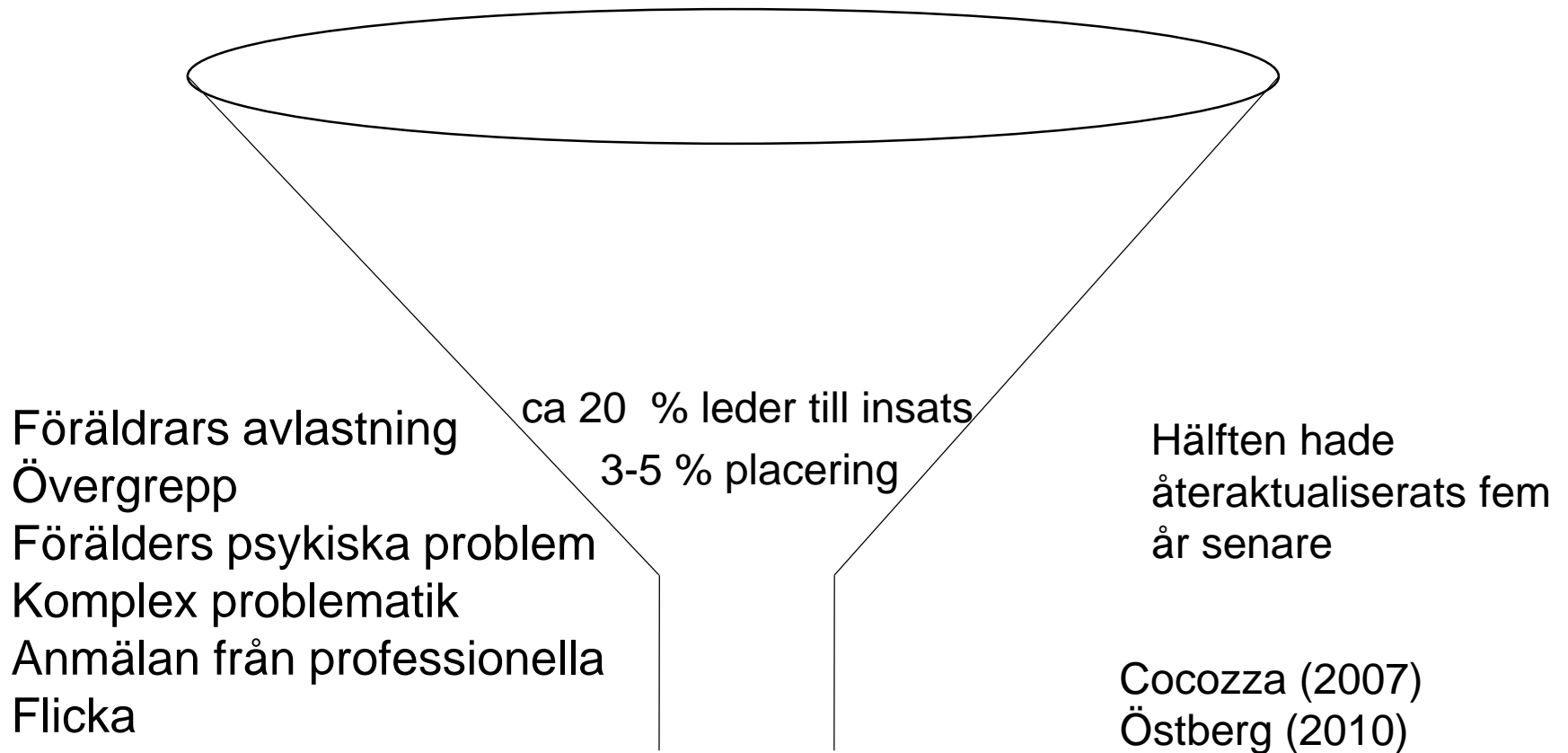
Andel barn som får insats

Andel barn som får insats

Andel barn som får insats

Hur resonerar personal i BVC, förskola och skola?

Bevara god och tillitsfull relation med föräldrar och via den relationen agera för att förebygga att barn far illa

Olika betoningar i sitt preventiva och stödjande arbete

Tidigare erfarenheter av socialtjänsten påverkar

Känslor av osäkerhet

Backlund, Wiklund och Östberg (2012)

Varierande förhållningssätt

Det formella förhållningssättet

Det reflekterande förhållningssättet

Anmälan riskerar det egna preventiva och stödjande arbetet

Backlund, Wiklund och Östberg (2012)

Förhållningssätt inom sjukvården

Status i organisationen påverkar anmälningsbenägenhet

- Utbildning
- Kunskap om lagar och riktlinjer och organisatoriskt stöd

Osäkerhet och ambivalens

Känslor (emotioner)

Svärd (2016)

Föräldrars erfarenheter av anmälningar

Rädsla för att barnet omhändertas

Stress, ilska

Sänkt självkänsla

Stigmatisering

Informationsbrist

Sundell, Egelund, Löfholm & Kaunitz (2007)

En förälders upplevelse

Anna: [...] jag var så rädd att när som helt så kommer skolan göra en socialanmäla och hur blir det då? Man blir så där rädd att. Innan hade jag ju läst så mycket dåligt i tidningarna, och det tycker jag är så tråkigt. Att man har läst så mycket och man har bara läst fall när det blivit fel /.../, ja men det här klassiska att socialen tar barn, så då fanns ju den rädslan att tänk om skolan gör en anmälan men sedan nu när jag har varit i den här snurren i flera år så ser jag ju att, socialen är ju endast till för att hjälpa. De tar ju inte barn utan de är ju till för [barn]. Och jag hade inte klarat detta utan dom så vad jag tar med mig är att barnens bästa i Braås öppnade dörrar för mig kan man väl säga till barn och familj och, de gjorde det inte lika skrämmande att söka hjälp. Jag visste ju inte ens om att man kunde söka hjälp och det tror jag inte är så många som vet utan många går nog runt med en klump i magen och tänker att när som helst så kommer någon att anmäla till socialen.

Enell & Denvall (2018)

Sammanfattningsvis

Stort tolknings- och handlingsutrymme

Små barn framstår ha svagt skydd av samhället

Fokus på föräldrar snarare än barnen

Spänningsfält med hög osäkerhet

Stödjande faktorer

Utbildning, organisatoriskt stöd, riktlinjer och rutiner

Samverkan

Närvarande och tillitsskapande socialtjänst

Reflektion och diskussion på arbetsplatsen

Referenser

- Backlund, Åsa, Wiklund, Stefan & Östberg, Francesca (2012). *När man misstänker att barn far illa. En studie av hur professionella inom BVC, förskola och skola förhåller sig till anmälningsplikten*. Sundbyberg: Rädda Barnen.
- Cocozza, Madeleine (2007). *The parenting of society. A study of Child Protection in Sweden – from report to support*. (Avhandling) Institutionen för klinisk och experimentell medicin, Linköpings universitet
- Enell, Sofia & Denvall, Verner (2018). *Att överskrida gränser för barnens bästa – tidigt och förebyggande arbete i Växjö kommun*. Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet
- Heimer, Marie, Näsman, Elisabet & Palme, Joakim (2017) *Rättighetsbärare eller problembärare? Barns rätt att kolla till tals och socialtjänstens insatser*. Stockholm: Allmänna Barnhuset & Uppsala universitet
- Lagerberg, D. (2001) A descriptive survey of Swedish child health nurces' awareness of abuse and neglect. I Characteristics of the nurses. *Child abuse and Neglect* 25:1853-1601.
- Lundén, Karin (2004) *Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn*. (Avhandling) Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet.
-

Forts referenser

- Jernbro, Carolina & Janson, Staffan (2017). *Våld mot barn 2016. En nationell kartläggning*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Socialstyrelsen (2012). Anmälningar till socialtjänsten om barn och unga – en undersökning om omfattning och regionala skillnader.
- Sundell, Knut, Egelund, Tine, Löfholm, Cecilia & Kaunitz, Catrin (2007) *Barnavårdsutredningar – en kunskapsöversik*. Stockholm: Gothia
- Svärd, Veronica. (2016) *Children at risk?: hospital social workers' and their colleagues' assessment and reporting experiences*. (Avhandling) Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.
- Wiklund, Stefan (2006). *Den kommunala barnavården – om anmälningar, organization och utfall*. (Avhandling) Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.
- Östberg, Francesca (2010). *Bedömningar och beslut. Från anmälan till insats i den sociala barnavården*. (Avhandling) Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

